

SZIMBIÓZIS NAPOK 2026 PROGRAM

2026. május 8–9.

Helyszín: DANTE Közösségi Alkotótér

Bp. II. ker. Török utca 1. (a Margit hídnál)

<https://szimbiozis.com>

Előzetes program

A rendezvény előtt érdemes megnézni a fesztivál honlapjára.

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

BEKÖSZÖNTŐ

A **Szimbiózis Napok** kulturális antropológiai fesztivált immár 15. alkalommal rendezzük meg **2026. május 8–9-én** a **DANTE** Közösségi Alkotótérben. Az érdeklődők változatos programokon keresztül ismerkedhetnek meg távoli népek és közelünkben élő közösségek tárgyi és szellemi kultúrájával: életmódjával, tudáskincsével, művészetével, meséivel, játékaival. Sokféle előadás, kerekasztal-beszélgetés, alkotóműhely, film és zenei program várja a látogatókat. A belépés *ingyenes*.

Ízelítő a témákból: határok között szabadon, roma női életutak; a hagyomány útja egy ecuadori shuar sáman közösségben; hang és antropológia, epikus hangképek Közép-Ázsiában; a mágia antropológiája Kelet-Afrikában; a medve–ember együttélés mintázatai Erdélytől a szibériai tajgáig; egzisztenciális választások; antropológiai dokumentumfilmek; emlékező közösségek; történetek a Kelet-Himalájából; asztalközösségek, tibeti étkezési gyakorlatok; buddhizmusok mozgásban: buddhaszobrok életútja Nepáltól Magyarorszáig; privát történelem 2.0: kritikai filmmontázsok; alkalmazott antropológia; a halál kultúrákon átívelő szimbólumai, a haláltudat életünkre gyakorolt hatása, a végeesség művészi, gyakorlati és spirituális aspektusai; magyarul nem beszélő magyarok: identitáskonstrukció az észak-argentínai Chaco vidéken; afrikai maszkok és dobok; művészet és szimbolika a tesztdíszítésben; háborús fenyegetettség, bizonytalanság és mindennapi élet antropológiai perspektívában; egészségügyi reform és politikai kultúra Sierra Leonében: a jaguár, a király új ruhája és a kötelező egészségügyi biztosítás.

A fesztivál az ismeretterjesztés és a sajátélményű programokon túl célul tűzi ki, hogy a jelenkori társadalmi, kulturális környezet jelenségeire és eseményeire reflektáljon, azokról értelmező módon beszéljen. Különös figyelemmel fordul a változások, az új jelenségek felfedezése, értelmezése felé.

A témafeldolgozáshoz, a felvetett kérdések megvitatásához a fesztivál – a szervezők szándéka szerint, illetve a felvetett témákból adódóan szinte természetes módon – bevonja a határ- és rokon tudományterületek, valamint a művészeti és a civil szféra képviselőit is, hogy találkozási lehetőséget biztosítson számukra, és a különböző megközelítések bemutatásával, az azokra való reflektálással valami több szülessen meg.

Sok felfedezést, izgalmas együttgondolkodást és kellemes időtöltést kívánnak a fesztivál szervezői!

<https://www.facebook.com/szimbiozis.fesztival/>

2026. május 8. PÉNTEK

Programjaink pénteken 14 órakor kezdődnek. Kapunyitás: 13:30-kor.

Péntek 14:00 órától Alkotóműhely ▪ Játék- és mesesarok – Alkotó terem (a bejáratától balra)

| Afrikai maszkok és kézi dobok | „Saját tollak”: művészet és szimbólumok a testdízítésben |
Kézműves foglalkozások | Rajzolás | Színezők | Szimbiózis társasjáték: játékkészítés és játék |

Péntek 14:00–15:20 -- Klub (a bejáratától jobbra)

Határok között szabadon – Autonómia és cselekvőképesség roma női életutakban

Előadás és kerekasztal-beszélgetés

Mit jelent nőként, romaként dönteni, dolgozni és jövőt tervezni a változó társadalmi és történelmi keretek között? A program erre a kérdésre keresi a választ két egymásra épülő részben. Az első rész egy előadás, amely feltárja, hogyan alakultak a roma nők munkalehetőségei és társadalmi szerepei a szocializmus időszakától napjainkig. A második részben egy kerekasztal-beszélgetés következik, ahol csobánkai roma nők személyes történeteiken keresztül beszélnek autonómiáról, alkalmazkodásról, ellenállásról és a saját életút alakításának lehetőségeiről.

Előadó: *Bakó Boglárka* (ELTE HTK – Csodaműhely Egyesület).

Kerekasztal-résztvevők: *Gulyás Erzsébet* (Badur Alapítvány) moderátor, *Horváth Renáta* (Csodaműhely Egyesület), *Pápai Vanessza* (Csobánkai Tanoda), *Toldiné Várhegyi Szilvia* (Csodaműhely Egyesület).

Péntek 14:00–15:00 -- Színházterem (a bejáratával szemben)

Not as Distant as We Imagine:

Adventures of a Young Hungarian Woman in China

Film screening & Discussion

Bogi, a young Hungarian student of Chinese at the University of Miskolc, decides to spend a month at a summer camp in China teaching English. She is accompanied by Hurichabilige of Inner Mongolia, China, a cultural anthropology student from the same university, who documents the journey to observe the cross-cultural encounters. Through interviews with Bogi, the campers, and local teachers, Bilige's film explores the friction between expectation and reality. While all participants anticipate significant cultural clashes and struggles with adaptation, the camera captures a different story as Bogi's daily life unfolds through unexpected adventures and the connective power of music.

Not As Distant As We Imagine follows Bogi as she confronts and re-evaluates her preconceived notions. Through an anthropological lens, the film highlights the tension between "imagined" and "lived" culture, illustrating how perceived differences are often born of abstraction, while similarities emerge through personal interaction. By deconstructing "otherness," the documentary offers a contemporary insight into how first-hand experience can transform our understanding of ourselves and others, suggesting that cultural divides are often just the limits of our own prior perspective.

Participants of the discussion: *Hurichabilige*, *Boglárka Kántor* (Bogi), *Irina Sedunova* and *Levente Szilágyi*.

Organizers: *Veronika Lajos* and *Levente Szilágyi*, Department of Cultural and Visual Anthropology, University of Miskolc, Hungary.

Péntek 15:15–16:35 -- Színházterem (a bejáráttal szemben)

**Engaged Anthropology // Knowledge Production with a Real-World Impact
in a Higher Education Setting**

Both universities and academia are under increasing pressure to demonstrate the practical relevance of the humanities and social sciences. This raises key questions: how can professors equip students with the necessary skills, knowledge and mindset to apply their anthropological expertise outside of academia and engage with contemporary issues? How can applied anthropology transform students from passive consumers of theory into active producers of impactful real-world knowledge in multimodal forms?

This session will examine small-scale, student-led **applied anthropology projects** developed in collaboration with the *Anthropolis Association*. We, the facilitators, alongside international students at the University of Miskolc, will discuss how such initiatives can foster methodological competence, ethical reflexivity, and collaborative skills – attributes frequently overlooked in conventional teaching methods. We will draw on three projects to illustrate our points. We will argue that when students take ownership of the design, data collection, implementation, and dissemination of projects, they deepen their engagement with disciplinary concepts while cultivating transferable professional capacities. Small-scale projects are particularly effective as their limited scope ensures feasibility within two semesters, reduces institutional constraints and enables iterative learning, including through failure. This approach repositions the instructor as a facilitator rather than an authority figure, thereby supporting egalitarian classroom dynamics that align with anthropology's critiques of hierarchical knowledge production. The session will also address the challenges of integrating such project-based modules from the perspectives of students, community partners, and facilitators.

Participants: *Sohana Naznin Anu, Dávid Bán* (Anthropolis), *Argiro Ermidi, Antónia Koncz, Veronika Lajos, Bayangaa Oyunchimeg, Irina Sedunova* and *Bi Yuanyuan*.

Organizers: *Veronika Lajos*, Department of Cultural and Visual Anthropology, University of Miskolc, Hungary, and *Dávid Bán*, Anthropolis Anthropological Association.

Péntek délután -- Alkotó (a bejáráttól jobbra)

Afrikai maszkok és afrikai kézi dobok – kézműves alkotóműhely

Az ünnepi maszkok és dobok az afrikai törzsi kultúra fontos részét képezik. Az afrikai maszkok számos jelentéssel és szimbolikával rendelkeznek. Gyakran képviselik az ősóket, szellemeket vagy isteneket, és kapcsolatot teremtenek a látható és láthatatlan világ között. A maszkok viselői általában különleges szerepet töltenek be a közösségben, és segítségükkel kommunikálnak a szellemi világgal. Az afrikai dobok elengedhetetlenek a közösségi eseményeken, mint például születések, esküvők, temetések és aratási ünnepek. A ritmusok segítenek a közösség kohéziójának erősítésében, az összetartozás érzésének megélésében.

Készítsd el saját afrikai maszkodat vagy dobodat egy papírtányér és néhány egyéb anyag segítségével, **miközben megismerkedsz különböző afrikai törzsekkel és kultúráikkal!**

Minden anyagot és eszközt biztosítunk hozzá.

A foglalkozást vezeti: *Melles Katalin*.

Péntek 15:35–16:35 -- Klub (a bejáráttól jobbra)

A hagyomány útja. Egy ecuadori shuar sámán közösség kutatása

Az előadás Ecuador amazóniai őserdejében élő shuar sámán nagycsaládon keresztül szeretné megvilágítani a kortárs shuar őslakos közösségek életmódjának, hagyományainak átalakulását és ennek okait. A közel tízéves kutatásomban a shuar életmódot, sámánizmust, hitvilágot, gyógyászatot és rituális életet vizsgálom. A kutatás alapját a szakirodalom ismerete mellett a 2017-ben és 2026-ban végzett terepmunkám alatt gyűjtöttem jelentik. A vizsgálódás egy őserdei életmód átalakulásának folyamatáról számol be a 21. században, középpontban a sámánizmus formálódásával és a hagyományörökítés módjával. A shuarok egy új világ peremén állnak és ebben renthívnül izgalmas a tradíció és rituális élet kutatása.

Mi történik a hagyománnyal, ha a teremtő közege megszűnik? Mik segítik és nehezítik a hagyomány fennmaradását, és hogyan változik ebben a sámáni funkció, mesterség, maga az orvoslás és a rítusok? Milyen rituális és gyógyászati elemek emelődnek be a tradícióba, a hagyomány fennmaradását támogatva?

Előadó: *Lipták Noémi* (ELTE BTK, Magyar és Összehasonlító Folklorisztika Doktori Iskola).

Péntek 16:45–17:35 -- Színházterem (a bejáráttal szemben)

Hang és antropológia

Előadások és a „Dél-Turkesztán – Epikus Hangképek fúzióban / Antropológiai terepszalagok III.” hanglemez (lp) bemutatója

Az érzékelés a hangsúly, amely elsődleges forrás és nem reprezentatív, mint a szöveg, hanem prezentatív. Az analóg kultúra a digitális szférák kontextusában kristályosodik ki. Vannak az életnek olyan szférái, amelyeket meg szeretnénk tartani és élni analóggként. Másrészt a zenélés- és hangkeltésnek a nyugati, európai szépség funkciója mellett vannak más funkciói is, amelyekről nincs gyakorlatunk érzékelni, észrevenni, számításba venni. hogyan tudjuk magunkat trenírozni, hogy készek, érzékenyek legyünk ezekre. A Steven Feld által kidolgozott hang és antropológia szakirány elveinek (*soundscape, accoustemologia*) és a Brian Massumi által bevezetett affect-teória eredményeinek és korlátainak értelmezése a szekció célja.

Előadások:

1. *Sántba István*: **Hang és antropológia kutatás Belső-Ázsiában**

2. *Somfai Kara David*: **Eposzmesélés Belső-Ázsiában**

Az előadók az ELTE HTK NTI kutatói.

Péntek 17:00–17:25 -- Klub (a bejáráttól jobbra)

A mágia antropológiája Kelet-Afrikában

Ebben az előadásban egy Észak-Tanzániában zajló kutatás néhány eredményéről mesélek. A kutatásban a tárgyi kultúra, a mágikus gondolkodás és a modern politikai narratíva kapcsolatát elemzem.

Előadó: *Régi Tamás* kulturális antropológus.

Péntek 17:45–19:30 -- Színházterem (a bejáráttal szemben)

Egzisztenciális választás – „Én és Imola” // antropológiai film és beszélgetés

A dokumentumfilm egy speciálisan a személyes életút függvényében értelmezésre kerülő anya-lánya kapcsolat bemutatására tesz kísérletet. Roma származású főhőse az élettörténetének tükrében elemzi azt a bonyolult folyamatot, amely minden tekintetben meghatározta viszonyát kislányával. A film az életút csomópontjain vezeti keresztül a nézőt annak érdekében, hogy láthatóvá tegye azokat az eseményeket és egzisztenciális döntéseket, amelyek ismerete előfeltétele a két főből álló „család” életvilágának megértéséhez.

Filmvetítés: *Biczó Gábor* – *Szabó Henriett*: „Én és Imola” (60 perc).

Kerekasztal-beszélgetés: *Biczó Gábor* és *Szabó Henriett* filmkészítő antropológusok (Debreceni Egyetem), *Mészáros Ferenc* roma szakkollégium-vezető (Szeged), *Antalóczy Tímea* szociológus (MOME), *Tóth Judit Gabriella* kulturális antropológus (moderátor).

Péntek 17:45–19:30 -- Klub (a bejáráttól jobbra)

A medve–ember együttélés mintázatai

A program keretében öt előadás hangzik el. Mindegyik a medve és az ember közötti kapcsolatokat vizsgálja.

1. *Nagy Zsolt*: „Ha egy medve a kezedből eszik, a lábadból is fog!” Erdélyi találkozástörténetek egy nagyragadozóról
2. *Ulicsni Viktor*: A név nélküli állat és fajának neves képviselői – kulturális medveségek a világból
3. *Babai Dániel*: Hangyászmedvék és vérmedvék közt mókusok az urak – a medve a gyimesi állatismeretben
4. *Nagy Zoltán* (PTE): Nem félünk a medvétől?
5. *Mészáros Csaba*: Ahol a medve hét hónapot alszik – medvék és más állatok a szibériai tajgában

Az előadók az ELTE HTK (MTA) Néprajztudományi Kutatóintézet tudományos munkatársai.

Péntek 20:00 órától -- Klub (a bejáráttól jobbra)

The Pocketstones – ír kocsmazene // Esti program a DANTE szervezésében

A Budapesti Tavasz Fesztivál programja. Ingyenes. // Részletek: <https://www.dantekult.hu/1/new72/>

2026. május 9. SZOMBAT

Programjaink szombaton 11 órakor kezdődnek. Kapunyitás: 10:40-kor.

Szombat 11:00 órától Alkotóműhely ▪ Játék- és mesesarok – **Alkotó terem** (a bejáratnál balra)

| Kézműves foglalkozások | Kreatív alkotások | Színezők | Szimbiózis játékkészítés és játék |
| Afrikai maszkok és kézi dobok | „Saját tollak”: művészet és szimbólumok a testdíszítésben |

Szombat 11:00–12:30 - Színházterem (a bejáratnál szemben)

Asztalközösségek a Himaláján innen és túl

Előadás és dokumentumfilm tibeti étkezési gyakorlatokról, vendégségi szokásokról

A tibeti étkezési gyakorlatok nem pusztán a táplálkozásra korlátozódnak, hanem egy komplex társadalmi és kulturális keretrendszerbe ágyazódnak, amelyet a tisztelet, a vendégszeretet és a közösségi hovatartozás alapelvei határoznak meg. Ezek szabályok a mikro- és makroszintű társadalmi struktúrákban egyaránt érvényesülnek, ahol a közösségi együttélés íratlan szabályait a kölcsönös tisztelet és a viselkedési normák következetes betartása szervezi. A közösségeken belül minden egyén meghatározott szereppel és státusszal rendelkezik, amelyet évszázados hagyományok és szokásjog formáltak. *Czugéber Krisztina* és *Béres Judit* tibetológusok előadása a kelet-tibeti Amdo, valamint az indiai Nyugat-Bengál és Szikkim tibetiek lakta területeinek példáján keresztül mutatja be a világi és vallási közösségek étkezési és vendéglátási szokásait. Kelet-Tibetben egy tibeti család hétköznapijain keresztül kaphatunk betekintést a mindennapi életben is érvényesülő tibeti etikettbe, Indiában pedig a rimbicki Samten kolostor és a yuksomi Dubdi kolostor világi és szerzetesi közösségének tagjainak ünnepek és rituálék előtti készülődéséből kaphatunk ízelítőt.

A program keretében Czugéber Krisztina 2024-ben a Kelet-Himalájában forgatott „*Rimbick Hangja*” című dokumentum rövidfilmjét is megtekinthetik az érdeklődők. A film portré egy közösségről, egy kis hegyi kolostorról és a lámáról, aki a gompa gondozója és a környékről odajáró főként sherpa lakosság buddhista tanítója. Permakultúrás gazdálkodó, egy kis teaültetvény létrehozója, aki személyesen készíti el vendégeinek a vacsorát, saját teáját kínálva. Meghatározó hangja a közösségnek, aki törekszik a hagyományos értékek, életvitel, gazdálkodás megőrzésére és ennek a szemléletnek az átadására.

Előadó: *Czugéber Krisztina* és *Béres Judit* tibetológusok (Yarlung Tibeti és Himalájai Kulturális Egyesület).

Szombat 11:00–13:00 - Klub (a bejáratnál jobbra)

Emlékező közösségek

Előadások, könyvbemutató és beszélgetés. A. Gergely Andrásra (AGA-ra) is emlékezünk.

Jelen szekció a közösségi emlékezet témakörét igyekszik feltérképezni három rövidebb előadás és egy könyvbemutató segítségével.

1. *Danczné Simon Erzsébet*: **A múlt visszhangjai: Miért nem hallgatnak el a régi történetek, és hogyan formálják mai önmagunkat?**
2. *Tóth Judit Gabriella*: **Gedächtnisorte – avagy bevándorlók emlékezeti helyei és kisebbségi csoportkohézió Németország és Svájc közösségeiben**
3. *András Hanga*: **A székely észjárás bitjei: Mémek mint a digitális emlékezet és identitás hordozói**
4. *Murai András* – *Németh Brigitta*: **A Gulag és a családom. Túlélők történetei a családi emlékezetben**
Könyvbemutató és beszélgetés a szerzőkkel. A beszélgetést vezeti *Tóth Judit Gabriella*.

A Szimbiózis Napok és az Emlékezet szekció állandó résztvevőjére, A. Gergely Andrásra is emlékezünk.

A szekció szervezője: *Tóth Judit Gabriella* kulturális antropológus.

Az előadások absztraktjai itt olvashatók: [Emlékező közösségek](#)

Szombaton egész nap -- Alkotó (a bejáratától jobbra)

Afrikai maszkok és afrikai kézi dobok – kézműves alkotóműhely

Az ünnepi maszkok és dobok az afrikai törzsi kultúra fontos részét képezik. Az afrikai maszkok számos jelentéssel és szimbolikával rendelkeznek. Gyakran képviselik az ősokeket, szellemeket vagy isteneket, és kapcsolatot teremtenek a látható és láthatatlan világ között. A maszkok viselői általában különleges szerepet töltenek be a közösségben, és segítségükkel kommunikálnak a szellemi világgal. Az afrikai dobok elengedhetetlenek a közösségi eseményeken, mint például születések, esküvők, temetések és aratási ünnepek. A ritmusok segítenek a közösség kohéziójának erősítésében, az összetartozás érzésének megélésében.

Készítsd el saját afrikai maszkodat vagy dobodat egy papírtányér és néhány egyéb anyag segítségével, **miközben megismerkedsz különböző afrikai törzsekkel és kultúráikkal!**

Minden anyagot és eszközt biztosítunk hozzá.

A foglalkozást vezeti: *Melles Katalin.*

Szombat 13:00–14:20 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

A halál három perspektívából: a halál kultúrákon átívelő szimbólumai, a haláltudat életünkre gyakorolt hatása és a végesség művészi, gyakorlati és spirituális aspektusai

A program arra hív, hogy kilépjünk a halál körüli tabukból és különböző nézőpontokból vizsgáljuk meg, mit kezdhetünk az elmúlás tényével.

Előadások:

Fehér Dániel magyar **bábművész**, a Magyar Művészeti Akadémia ösztöndíjasa, egy kamerával a kezében izgalmas utazásra indult, hogy felfedezze és megörökítse **különböző kultúrák** (japán, magyar, mexikói, afrikai) **halotti szertartásait** és **bábos hagyományát**. 2024 novemberében Mexikóban a halottak napi szokásokról forgatott, 2025 tavaszán magyar bábkészítő mesterek műhelyeiben, 2025 augusztusában pedig Japánban folytatta a dokumentálást a helyi tradicionális bábjáték, a japán temetkezési szertartások és az halottak napi (OBON) szokások kutatásával. (Kutatási munkájáról bővebb információ: [DocArtsPuppetry](#)) Előadásában mesél a **mexikói és japán halottak napi és temetkezési szokásokról**, videófelvételei pedig betekintést engednek egy mexikói vidéki temető halottak napi ünnepségébe és Nagasaki „Lélek hajó” felvonulásába is.

Sipőcz Diána kulturális antropológus, mentálhigiénés lelkigondozó, a Semmelweis Egyetem doktorandusza. Antropológiai kutatási területe a vaisnava hindu halotti rítusok voltak, féléves kutatómunkáját Indiában végezte. Jelenlegi kutatási területe az életvégi méltóság és spiritualitás.

Előadásában a **halálképünk és rítusaink néhány generáció alatt bekövetkezett változásáról** fog beszélni és arról, hogy a **haláltudat miként formálja életvezetésünket**.

Kerekasztal-beszélgetés: A *Méltóságért Alapítvány* munkatársai három különböző nézőpontból közelítik meg **az elmúlás tapasztalatát: a személyes és művészi megélés, a mindennapi munkahelyi tapasztalat, valamint a spirituális és méltóságmegőrző szemlélet** oldaláról. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői:

▪ **Szabó Imola Julianna** író és grafikus. Eddig kilenc saját könyve jelent meg. Különböző hazai és nemzetközi művészeti díjakat nyert. Szimbiózisban él három gyerekkel, hét kutyával, két macskával és két lóval.

„Az elmúlás és én régóta ismerjük egymást. Túl régóta. Gyerekként lettem szélkislány, majd szélvész, és mostanában szellő. Stabílan változó, lebegő harmónia.”

▪ **Bokorovics Tímea** mentálhigiénés szakember, gyásztanácsadó. Munkáját a hospice ellátás több területén végzi, végstádiumú daganatos betegekkel és hozzátartozóikkal. A kerekasztal-beszélgetésben témája, hogy milyen nehézségekkel küzdenek meg a gyakorlatban az érintettek míg eljutnak (ha eljutnak) az elfogadásig.

▪ **Sipőcz Diána** kulturális antropológus, mentálhigiénés lelkigondozó az életvégi spiritualitás és méltóság témáján keresztül kapcsolódik a beszélgetéshez.

A *Méltóságért Alapítvány* tevékenységéről bővebben: www.meltosagert.hu

Szombat 13:30–14:15 -- Klub (a bejáratától jobbra)

Népek meséi és mítoszai

A világ népeinek mese- és mítoszkincséből szemezgetünk.

Afrikai, tibeti, indiai, mongol, lett, litván, észt, japán, kínai, cigány, örmény, ausztrál, indonéz és más mesék.

Szombat 14:35–15:00 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

Buddhizmusok mozgásban: buddhaszobrok életútja Nepáltól Magyarorszáig

Mitől válik egy tárgy szakrálissá? Hogyan változik a jelentése, ha különböző kulturális és társadalmi közegekben jelenik meg? Milyen egy autentikus Buddha?

Az előadás buddhaszobrok életútján keresztül vizsgálja a buddhizmus globalizációját. A kutatás Nepáltól, a katmandu-völgyi Patan műhelyeiből indul és magyarországi buddhista közösségekig követi a szobrok útját. A fókusz nem csupán magukon a tárgyakon van, hanem azokon a társadalmi interakciókon is, amelyek során jelentésük folyamatosan átalakul.

A kutatási tapasztalatunk szerint a buddhaszobrok nem tekinthetők változatlan jelentésű, statikus vallási tárgyaknak: életútjuk során különböző szerepeket töltenek be: lehetnek rituális eszközök, kulturális szimbólumok vagy akár árucikkek. Ezek a jelentések mindig az adott közösség értelmezéseiben jönnek létre. Az előadás azt kívánja bemutatni, hogyan válhat egy tárgy „élettörténete” a globalizáció és a vallási gyakorlatok megértésének kulcsává.

Előadó: *Áldozó Borbála* kulturális antropológus. Kutatótárs: *Káldi Anna*.

Szombat 15:00–15:30 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

Történetek a Kelet-Himalájából – Czugéber Krisztina fotóival

„Közel menni egy másik világhoz – szó szerint és átvitt értelemben is.”

Rimbick egy hegyvidéki település Északkelet-Indiában, a nepáli határ közvetlen közelében. A Szingalila Nemzeti Park kapuja, kilátással a világ harmadik legmagasabb hegycsúcsára, a Kancsendzöngára. A dardzsilingi teaültetvényektől mintegy 50 kilométerre, 2375 méteres tengerszint feletti magasságon fekszik, szubtrópusi erdőkkel körülvéve. A térség földrajzilag és kulturálisan is átmenetet képez India és a Himalája magashegyi világa között. Dardzsiling, „a hegyek királynője”, a brit gyarmati időszak kezdetén kialakított hegyi állomás, elsősorban világhírű teájáról ismert, fontos kereskedelmi központ. Innen léphetünk át Szikkim varázslatos földjére pár óra autózással. Szikkim India legkisebb népességű és legnagyobb biodiverzitású állama, pompás erdőkkel és régi buddhista kolostorokkal. Keleten Bhután, Északon Kína (Tibeti Autonóm Terület), Nyugaton Nepál határolja. A terület lakói – lepcsák, bhutiák, nepáli eredetű közösségek – évszázadok óta élnek együtt ezen a vidéken.

Az előadáson során vetített kiállítási képanyag ennek a határvidéknek a sokszínű kultúrájába nyújt bepillantást egy 2024-es másfél hónapos kutatóút anyagából válogatva.

Előadó: *Czugéber Krisztina* tibetológus.

Szombat 15:00–15:45 -- Klub (a bejáratától jobbra)

Magyarul nem beszélő magyarok: identitáskonstrukció az észak-argentínai Chaco vidéken

Interaktív előadás kvízzjátékkal

Ha – Illyés Gyula nyomán – a kárpátaljai magyarok a legkisebb síp a több ágra szakadt magyarság orgonáján, akkor hol vannak a diszpóramagyarok, akiket Illyés meg sem említett? Időről időre emlékeztetnünk kell magunkat, hogy a diaszpóramagyarok a magyarság jelentős részét teszi ki. Pontos statisztikák nem lehetnek,

a becslések pedig a négy-ötszázertől a négy-ötmillióig millióig tartanak; a magam részéről a kétmillió körüli számot tartom reálisnak, ami körülbelül az összmagyarság egyhatoda, mindenképp jelentős a 9 és félmillió ország vagy a 12 milliós Kárpát-medencei magyarok számához viszonyítva. Bár a téma a 30 évvel ezelőtti rendszerváltás óta immár kutatható, a diaszpóramagyarságról szóló híradások még mindig sporadikusak.

2025-ben egy évet töltöttem ötagú családommal együtt Dél-Amerikában, ezen belül 9 hónapot egy észak-argentínai magyar közösség körében, KCSP ösztöndíjként. Előadásom egy előzetes kutatási beszámoló, amely a nyelv és a kulturális identitás kérdéseire fókuszál egy olyan közösségben, ahol a nyelvváltás már végbement.

Boglár Lajos (és később tanítványai, követői) munkássága révén a latin-amerikai magyarság elsők között került a hazai antropológiai érdeklődés homlokterébe, ezen belül az argentin, és közelebbről a Chaco-beli magyarsággal behatóan foglalkoztak – többek közt – Kovács Nóra és Zsonda Márk antropológusok. Az interaktív előadás személyes történeteken keresztül igyekszik kérdéseket megfogalmazni az etnikai identitáskonstrukció témakörében.

Előadó: *Letenyei László* kulturális antropológus.

Szombat 15:45–16:45 ■ Színházterem (a bejáratnál szemben)

Privát történelem 2.0 | Amatőrfilmek feldolgozása – Kritikai montázsok az ELTE Minor Média/Kultúra Kutatóközpontjában

Médiaantropológia. Előadás, vetítések és beszélgetés

Egy 1975-ben írt rövid filmtervében Bódy Gábor javaslatot tesz a privátfilmek gyűjtésére, valamint lehetséges feldolgozásukra. A szerző sürgeti a szakembereket, mert úgy látja, hogy a privátfilm-kutatók a huszonegyedik órában vannak a filmek materiális állapota miatt. Bódy természetesen a harmincas években készült családi filmekre gondol, és nem a számára kortárs amatőrfilmes mozgalomban készült filmekre. Bódy *Privát történelem* című, Tímár Péterrel közös filmjét is ebből az anyagból készítette el. (Később ugyanezt az anyagot, a Bartos család privátfilmjeit dolgozta fel *Privát Magyarország* című sorozatának első darabjában Forgács Péter is, aki Bán Andrással létrehozta az OSA gondozásában lévő „Magyar amatőrfilm gyűjteményt”.)

Bódy írása után ötven évvel, 2026-ban már megint a huszonegyedik órában vagyunk, immár a szocialista népművelés keretében született amatőrfilmek gyűjtésének és feldolgozásának szempontjából. Egy olyan etnográfainak nevezhető mozgóképes anyagról van szó, amelynek segítségével egyaránt vizsgálható Magyarország társadalom- és médiatörténete, és ezek megannyi területe. A gyűjtés szorgalmazásán túl Bódy a feldolgozásban is paradigmaalkotó volt, hiszen a *Privát történelem* a maga osztott képernyőjével és kép-hang vertikális montázsával a korabeli hivatalos mediaképeket a privát képek kontextusába ágyazta, így egy „történelem alulnézetből” képet adott a harmincas-negyvenes évekből. Ennek a mintának az alapján dolgozunk az ELTE Média és Kommunikáció Tanszékének „Részvételi mediakultúra” című médiaantropológiai fókuszú óráján, ahol a hallgatók (privát vagy nem privát) amatőrfilmeket dolgoznak fel ún. kritikai montázsok formájában, hogy az eredeti mozgóképeket mintegy „újrájátszva”, rejtett jelentéseiket kihangosítva új képet adjanak az amatőrfilmekben megalkotott világról, a saját világunkról.

Filmmontázsok:

- *Katona Csenge*: „Azért mesélem mert...” (3’09)
- *Kenderes Panna*: Lányok, ne játsszatok csúnyán! Star Wars négy kislány szemszögéből (2’48)
- *Nagy Boglárka*: Felügyelet (3’05)
- *Tóth-Gyóllai Orsolya*: Nem úgy van az, fiam (4’02)

Rövid bevezetőt mond: *Müllner András*.

Ezt követi a koncepciók rövid ismertetése a közönséggel való beszélgetés során.

Szombat 16:30–19:00 -- Alkotó (a bejáratától balra)

„Saját tollak” – Művészet és szimbolika a testdíszítésben az ősidőktől napjainkig

A foglalkozás során színes tollakból, gyöngyökből, csillámból és egyéb anyagokból lehetőség lesz elkészíteni a saját díszünket is, mialatt bepillantást nyerünk a testdíszítés különféle módjaiba.

A foglalkozást vezeti: *Kovács Henriett* kulturális antropológus.

Szombat 17:00–18:30 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

Háborús fenyegetettség, bizonytalanság és mindennapi élet antropológiai perspektívában

Előadások és beszélgetés

Az utóbbi évek geopolitikai folyamatai következtében a háború lehetősége, közelsége vagy fenyegetettsége újra a mindennapi tapasztalat részévé vált Európa számos társadalmában. A szekció olyan előadásokat vár, amelyek antropológiai nézőpontból vizsgálják, miként jelenik meg a háborús bizonytalanság a hétköznapi életben, az érzelmi kultúrában, a jövőhöz való viszonyban, a családi és közösségi narratívákban, illetve a politikai képzeletben. Érdeklődésünk kiterjed a félelem, felkészülés, normalizáció, információs bizonytalanság, militarizáció és társadalmi alkalmazkodás kérdéseire, továbbá arra, hogy a háborús fenyegetettség miként alakítja át a társadalmi kapcsolatok, értékek és identitások szerveződését.

Résztevők:

- *Andits Petra* (Szlovák Tudományos Akadémia, Szociológiai Intézet),
- *Markó Ferenc Dániel* (ELTE TáTK Afrika Kutatócsoport, Kulturális Antropológiai Tanszék),
- *Szabó Miklós* (ELTE TáTK Kisebbségsszociológia Tanszék),
- *Vancsó Anna* (ELTE TáTK Kisebbségsszociológia Tanszék; Szlovák Tudományos Akadémia, Szociológiai Intézet).

A szekció szervezője: *Andits Petra*.

Szombat 18:45–19:30 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

A jaguár, a király új ruhája és a kötelező egészségügyi biztosítás

Egészségügyi reform és politikai kultúra Sierra Leonében

Avagy mi fán terem az egészség egy ontológiai viharban

Szántó Diana legújabb terepmunkájáról mesél, amely az egyetemes egészségügyi ellátás bevezetését vizsgálja Sierra Leonében. Beszámolójában áttekinti azokat a kulturális tényezőket, amelyek hatással vannak egy ilyen átfogó egészségügyi reform alakulására. Emellett azt a folyamatot is bemutatja, hogyan válnak a terepen gyűjtött nyers adatok antropológiai értelmezéssé.

Előadó: *Szántó Diana* kulturális antropológus.

Szombat 19:45–20:45 -- Színházterem (a bejáratnál szemben)

Kemény Márton János: Gitárimprovizációk

Különleges zenei élményt nyújtanak *Kemény Márton János* jazzhez és a kortárs klasszikus zenéhez közelítő, keleti és afrikai hatásokat is befogadó, mégis nagyon személyes, mélyre merülő gitárimprovizációi.

Az évek alatt kialakult játéktechnikában és zenei formákban kíséret és szóló, ritmus és dallam szólamai nem válnak szét egyértelműen. Más pengetős hangszerek (pl. kora, oud, saz) inspirációi ötvöződnek a gitár jellegzetességeivel. Bár alapvetően épp a kapcsolódás improvizációs formái foglalkoztatják a muzsikust, mégis létrehozta önmagát ez a szólisztikus zene. A kapcsolat jelentősége ugyanakkor itt is megmarad: a helyszín és a közönség mindig alakítja a megszülető zenét.

Az előadó zenész, grafikus, néprajzkutató, kulturális antropológus.

Emlékező közösségek

Előadások, könyvbemutató és beszélgetés a közösségi emlékezetéről

Szombat 11:00–13:00 - Klub (a bejáratától jobbra)

A szekció szervezője és moderátora: *Tóth Judit Gabriella* kulturális antropológus.

Dancz né Simon Erzsébet (PPKE Történettudományi Doktori Iskola): **A múlt visszhangjai: Miért nem hallgatnak el a régi történetek, és hogyan formálják mai önmagunkat?**

A múlt visszhangjai soha nem hallgatnak el teljesen, mert az emberi lét alapvető szüksége a történetek által adott jelentés és folytonosság. A régi történetek nem csupán történelmi tények, hanem élő narratívák, amelyek folyamatosan formálják identitásunkat. Maurice Halbwachs szerint az emlékezet társadalmi keretekben létezik, így a közös múlt összetartja a családokat és nemzeteket. Jan és Aleida Assmann megkülönbözteti a rövid távú kommunikációs és a hosszú távú kulturális emlékezetet. Az ember történetmesélő lény: a narratívák segítenek feldolgozni traumákat, ünnepelni győzelmeket és átadni értékeket. A történetek szelektívek – azt őrzik meg, ami erősíti a csoport kohézióját vagy figyelmeztetésül szolgál.

Előadásomban a családok és a közösségek történeteiről és azok fennmaradásának fontosságáról beszélek néhány példán keresztül.

Kulcsszavak: családi történetek, közösségi történetek, narratíva, identitás

Tóth Judit Gabriella (BCE Szociológia és kommunikáció-tudomány Doktori Iskola): **Gedächtnisorte – avagy bevándorlók emlékezeti helyei és kisebbségi csoportkohézió Németország és Svájc közösségeiben**

Első ízben Frederic C. Bartlett világított rá arra, hogy az emlékezet társas természetű. 1930-ban megjelent munkájában leginkább azt emelte ki, hogy az emberi emlékezet a kezdetektől fogva társas jelleggel bír, és az ember az élményeit a világról szerzett ismeretek alapján rögzíti. Az egyén egy adott életseményhez fűződő emlékeit az is befolyásolja, hogy mások miként emlékeznek vissza ugyanarra az eseményre.

A nemzetiségi, avagy kisebbségi közösségekben még inkább felerősödnek a közösen megélt történetek, és különösen fontosá válnak azok az emlékezeti helyek, amelyek csoportkohéziójukat meghatározzák. Az előadás a Susan Sontag által bevezetett emlékezeti hely fogalmát mint a kisebbségi identitást meghatározó és erősítő tényezőt vizsgálja Németország és Svájc néhány bevándorló közösségében: Obertshausen és Schönenwerd településeken.

Kulcsszavak: emlékezet, emlékezeti hely, nemzetiségi identitás

András Hanga (Dunaújvárosi Egyetem, Szervezetfejlesztési és Kommunikációtudományi Tanszék): **A székely észjárás bitjei: Mémek mint a digitális emlékezet és identitás hordozói**

Az előadás a székely témájú internetes mémeket a digitális kultúra identitásképző és emlékezetfenntartó jelenségeként vizsgálja. A kutatás elméleti keretét több egymást kiegészítő megközelítés (Dawkins mémelmélete, Halbwachs kollektív emlékezet elmélete, Assmann kulturális emlékezet fogalma és Jenkins szociális identitáselmélete) alkotja. E keretek alapján a kutatás azt vizsgálja, hogyan járulnak hozzá a mémek a közösségi összetartozás újratermeléséhez, és miért fogadja el a közösség humoron keresztül a saját kulturális sztereotípiáit.

Az előadás tipológiai megközelítésben mutatja be a székely mémek visszatérő elemeit. Kiemelt szerepet kap az „eszés székely” archetípusa, amely globális mémformátumok – például a *Distracted Boyfriend* vagy a *Drake* sablon – lokalizált adaptációiban jelenik meg. A tájnyelvi fordulatok és fonetikus írásmódok digitális tájszólásként működnek, egyidejűleg erősítve a belső összetartozást és határvonalat a „mi” és az „ők” között. A regionális szimbólumok – a székely zászló, a Hargita, a pityóka – egyszerre válnak identifikációs referenciapontokká és humorforrásokká.

A netnográfiai megfigyelésre, interakcióelemzésre és szemiotikai vizsgálatra épülő kutatás hipotézise: a székely mémek a kulturális hagyomány rugalmas, folyamatosan megújuló formái, amelyek a humor és az önreflexió eszközeivel a 21. századi digitális nyilvánosságban is életben tartják és formálják a székely identitást.

Kulcsszavak: mém, humor, székely identitás, hagyomány, emlékezet.

Murai András – Németh Brigitta: A Gulag és a családom. Túlélők történetei a családi emlékezetben

Könyvbemutató és beszélgetés a szerzőkkel. A beszélgetést vezeti *Tóth Judit Gabriella*.

A *Gulag és a családom* újdonságát az adja, hogy a családi emlékezetre fókuszál: a leszármazottak és a családtagok szemszögéből megérthetjük, hogyan él tovább, vagy tűnik el az 1945 és 1948 között elítéltek és elhurcoltak sorsa a családi emlékezetben.

Az elmúlt évtizedekben történelmi munkák fokozatosan feltárták a Gulag magyar vonatkozásait, és az egykori foglyok visszaemlékezései részletes betekintést adtak a szovjet lágerélet világába. Arról azonban szinte semmit nem tudunk, hogy a családokon belül hogyan történt a túlélő szülő történetének átörökítése. Ma már csak néhányan élnek a Gulag poklát megjárt több tízezer egykori rab közül. A túlélők gyerekeinek többsége a hatvanas és hetvenes éveiben jár, és a harmadik generáció is felnőttkorba ért. Megtörtént-e családon belül, s ha igen, milyen mélységben és részletességgel a szovjet lágerekbe elhurcolt emberek történeteinek továbbadása? Ha nem, melyek az elhallgatás okai, és melyek ennek a társadalmi emlékezetre kiható következményei?

A *Gulag és a családom* a második generáció tagjaival készített interjúkon alapul. Az interjúkból kibontakozó személyes sorsokat egymás mellé helyezve a családi elbeszélések érvényessége kitágul, és egy történelmi traumában érintett sajátos társadalmi csoport megküzdési stratégiái körvonalazódnak. E könyv segít megérteni ennek sajátosságait és okait, egyúttal hozzájárul a Gulag társadalmi emlékezetének fennmaradásához.

[Vissza a programokhoz](#)

A fesztivál fő támogatói:

Szimbiózis Kulturális Antropológiai Alapítvány, Magyar Kulturális Antropológiai Társaság (MAKAT), MTA, MARP

További támogatók, partnerek:

Kultúra és Közösség folyóirat, ELTE Társadalomtudományi Kar, Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Tanszék, ELTE HTK (MTA) Néprajztudományi Kutatóintézet, ELTE TáTK Kulturális Antropológia Tanszék és Kisebbségsszociológia Tanszék, PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék, ELTE BTK, ELTE Minor Média/Kultúra Kutatóközpont, Anthropolis Egyesület, Csodaműhely Egyesület, Méltóságért Alapítvány, Yarlung Tibeti és Hímalájai Kulturális Egyesület, DANTE Közösségi Alkotótér, Romakép Műhely, Néprajzi Múzeum, AntroPort.

Kellemes időtöltést kívánnak a fesztivál szervezői!

Főszervező: Melles Éva, Szász Antónia
Honlap: Majer Tibor, Szász Antónia
Plakát: Gyürki-Kiss Pál
Technikai koordinátor: Lévai Márton
Programfüzet: Melles Éva, Szász Antónia
Fotó: Pivarnyik Balázs

Köszönettel tartozunk a DANTE Közösségi Alkotótérnek a helyszínért, valamint minden előadónak, résztvevőnek, műhelyvezetőnek, programszervezőnek azért, hogy részvételükkel megtisztelnek minket, és emelik a rendezvény színvonalát és hangulatát.

Külön köszönet Melles Katalinnak, Szeljak Györgynek és a Szimbiózis Napok önkénteseinek, valamint a DANTE munkatársainak a rendezvény előkészítésében és megvalósításában nyújtott segítségükért. Köszönjük a *Kultúra és Közösség* szerkesztőségének és a MAKAT-nak a kiadványokat.

Köszönjük továbbá mindazok munkáját, akik a fesztivál helyszíni megvalósításában közreműködnek.